

Ørland kommune
Pb 401
7130 BREKSTAD

Vår dato: 20.01.2020
Vår referanse: 19/27640 - 57
Deres dato:
Deres referanse:

Overføring av oppgaver til kommunene og fastsettelse av ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap

Klima- og miljødepartementet (KLD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) har fastsatt ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen og Vestnorsk fjordlandskap (heretter kalt ny forskrift) med ikrafttredelse 1. januar 2020. Se lenken, [FOR-2019-12-18-2024](#).

Departementene har bedt Landbruksdirektoratet om å sende utdypende informasjon til kommuner og fylker, herunder en omtale av endringer i ny forskrift i forhold til tidligere forskrift. På vegne av Miljødirektoratet, Riksantikvaren og Landbruksdirektoratet sendes dette informasjonsbrevet til berørte kommuner i tråd med departementenes brev av 20. desember 2019, som også ligger vedlagt.

Ved ikrafttredelsesdato fikk berørte kommuner ansvaret for forvaltningen av ordningene, samtidig som tidligere forskrift av 10. august 2016 nr. 966 (heretter kalt gammel forskrift) opphører. Det som er helt nytt for kommunene er at kommunen skal fatte vedtak om tilskudd og sørge for utbetaling av midler, og generelt overta det forvaltningsansvaret som tidligere lå til fylkesmannen. Kommunen blir vedtaksmyndighet og fylkesmannen blir klageinstans. Kommunen må etablere systemer og rutiner for oppfølging og kontroll av tilskudd. I forbindelse med oppgaveoverføringen er det utarbeidet et nytt søknads- og saksbehandlersystem (Agros). Kommunene som har fått ansvaret for ordningene etter forskriften, vil få nærmere veiledning om søknads- og saksbehandlersystemet.

I forbindelse med oppgaveoverføringen får kommunen også ansvaret for å utarbeide/vedlikeholde forvaltningsplaner eller lignende for områdene. Disse planene bør utarbeides i dialog med regional landbruks-, natur- og kulturminneforvaltning. Dette ansvaret fremkommer ikke direkte i forskriften, men direktoratene vurderer det som en viktig oppgave knyttet til forvaltning av tilskuddet.

Bakgrunn

Som en del av kommunereformen, og i tråd med Stortingets vedtak, får kommunene overført ansvaret fra fylkesmannen for forvaltningen av tilskudd til Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap, jf. Meld. St. 14 (2014-2015) og Prop. 91 L (2016-2017).

Bevilgningen gis over departementenes årlige budsjetter, og oppgaven kommunene skal utføre, delegeres med hjemmel i jordlova § 3 første ledd andre punktum, samt Jordbruksavtalen og KLDs budsjett.

De to tilskuddsordningene har blitt utviklet og forvaltet gjennom et samarbeid mellom landbruks-, og natur- og kulturminnemyndigheten. Verdensarvområdeordningen over jordbruksavtalen ble etablert i 2008, og ordningen Utvalgte kulturlandskap i jordbruket ble etablert i 2009, som et spleiselag mellom LMD og KLD. Fra 2017 har de to ordningene hatt felles forskrift, med ulike formål. I 2019 omfatter tilskudd til verdensarvområder to områder, og Utvalgte kulturlandskap i jordbruket omfatter 44 områder. Fra 2020 vil ytterligere to områder etter planen inkluderes som utvalgte kulturlandskap. Om lag 50 kommuner er involvert i de to ordningene, se vedlegg.

Høring av ny forskrift

Landbruksdirektoratet sendte 2. juli 2019, på vegne av LMD og KLD, forslag til ny forskrift om tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap på høring. Høringsfristen var 16. september 2019. Direktoratene vurderte høringsinnspillene og sendte 25. oktober 2019 sin tilråding til endelig ny forskrift til departementene med enkelte mindre justeringer¹. Departementene vurderte direktoratenes forslag og foretok enkelte mindre endringer i den nye forskriften, som ble fastsatt 18.12.2019.

Roller og ansvar

Fleksibiliteten knyttet til planlegging og gjennomføring av tiltak er planlagt videreført også etter at kommunene nå overtar forvaltningen. Det anses blant annet som viktig at det kan eksistere felles arenaer hvor aktørene på ulike nivåer kan samles. Fagkompetanse på landbruksområdet innehas i stor grad hos kommunene. Innen naturmangfold- og kulturminnefeltet innehas fagkompetansen i mindre grad på lokalt nivå, og kontakt med regionale fageter blir viktig.

Det er også avgjørende at kommunene får tilstrekkelig informasjon til å kunne ivareta ordningen på en god måte. Regional landbruks-, natur- og kulturminneforvaltning har en viktig rolle og ansvar i å bidra til kunnskapsoverføring og koordinering på tvers av kommunene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Tilskuddsmidlene som er knyttet til tilskuddsordningene, bevilges årlig over KLDs budsjett og over jordbruksavtalen. Det at kommunene nå har fått ansvaret for å treffe vedtak om tilskudd etter ny forskrift, medfører administrative og økonomiske konsekvenser for berørte kommuner. Det er Fylkesmannen som hovedsakelig har koordinert og fulgt opp de enkelte områdene innenfor sine fylker, i samarbeid med regional natur- og kulturminneforvaltning.

Som ledd i oppgaveoverføringen får kommunene overført økonomiske ressurser tilsvarende det fylkesmannen bruker på oppgavene i dag, jf. Prop. 1 S (2019-2020) for

¹ [Høringsdokumenter og høringsuttalelser](#)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Departementene peker på at fordelingen av midlene skjer via rammetilskuddet til kommunene etter delkostnadsnøkkelen for landbruk. Dette er det overordnede prinsippet for finansiering av kommunale oppgaver, og innebærer at alle kommuner, uavhengig av om de omfattes av oppgaveoverføringen eller ikke, vil få en viss andel av midlene.

Innholdet i ny forskrift

Den nye forskriften innebærer ingen endring i formålet med gjeldende tilskuddsordninger eller vesentlig endring i hvilke typer tiltak det kan søkes om tilskudd til. Aktuelle tilskuddsmottakere vil være de samme som tidligere. Det er foretatt noen nye presiseringer, slik som ny bestemmelse om prioriteringskriterier for tilskudd. Videre er det gjort noen tekniske og språklige forbedringer for å tydeliggjøre bestemmelsenes innhold sammenliknet med gammel forskrift.

Nærmere om de enkelte bestemmelsene i ny forskrift

Direktoratene gir med dette en nærmere og forholdsvis kort omtale av de bestemmelser som er endret og som anses nødvendig.

§ 1. Formål med tilskuddsordningene

Formålet med tilskudd til tiltak i verdensarvområder er å styrke landbruket i verdensarvområdene.

Formålet med tilskudd til tiltak i Utvalgte kulturlandskap er å bidra til å sikre verdier knyttet til landskap, biologisk mangfold, kulturminner og kulturmiljøer, herunder sikre langsiktig skjøtsel og drift.

Bestemmelsen er en videreføring av formålet slik den var angitt i gammel forskrift. Det er foretatt en presisering i overskriften til § 1, for å tydeliggjøre at forskriften rommer to tilskuddsordninger. I tillegg kommer det tydeligere frem at forskriftens formål er relatert til *tilskuddsordningene*. Temarekkefølgen er endret i annet ledd, slik at temaet «landskap» kommer først fordi man anså dette som en mer naturlig rekkefølge.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for tiltak innenfor Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap, slik disse områdene er avgrenset i Naturbase.

Bestemmelsens virkeområde er uendret fra gammel forskrift. Sammenlignet med gammel forskrift er det lagt til et komma etter «fjordlandskap» for å presisere at avgrensning i Naturbase gjelder for begge ordningene. Begrepet «områdene» er tilføyd for å presisere at avgrensningen gjelder for områdene slik de er avgrenset i Naturbase.

§ 3. Utlysning av tilskuddsmidler og kriterier for tildeling av tilskudd

Kommunen skal utlyse alle tildelte tilskuddsmidler. Ved utlysningen skal kommunen opplyse om hvilke tiltak det kan gis tilskudd til, satser og egenandeler for ulike tiltak, og om det er avsatt midler til felles tiltak for området.

Kommunen kan innvilge tilskudd i samsvar med formålet med tilskuddsordningen og målsettinger i eventuelle planer for området.

Tiltak som gis tilskudd kan være:

- restaurering og skjøtsel av arealer
- istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av bygninger og andre kulturminner
- tilrettelegging for ferdsel og friluftsliv
- formidling
- nødvendig planlegging av tiltak
- kartlegging og dokumentasjon av landskapsverdier
- kartlegging og dokumentasjon av behov for skjøtsel og sikring av natur- og kulturminneverdier
- andre tiltak som fremmer formålet med ordningen.

I vurderingen av hvilke søknader og tiltak som skal prioriteres skal kommunen legge vekt på i hvilken grad:

- kostnadene står i forhold til tiltakets mål og antatte effekt
- tiltaket inngår i et målrettet og langsiktig arbeid som fremmer formålet med tilskuddsordningen.

Det må foreligge skriftlig tillatelse fra grunneier og eventuelle berørte rettighetshavere.

Kommunen kan sette vilkår i vedtaksbrevet for innvilgelse av tilskudd til det enkelte tiltak.

Kommunen skal innhente nødvendig kunnskap om landbruk, natur og kulturminner før vedtak om tildeling av tilskudd treffes.

Ny § 3 består av gammel forskrift § 3 og § 4. Disse bestemmelsene er slått sammen for å gi en mer leservennlig bestemmelse. Etter § 3 første ledd har departementene fastsatt at *alle* tildelte tilskuddsmidler skal lyskes ut. Kommunen skal ved utlysningen opplyse om hvilke tiltak det kan gis tilskudd til i samsvar med forskriften, samt satser og egenandeler ved ulike tiltak. Dette for å sikre mest mulig lik behandling av søkere innenfor samme område. Det kan for eksempel være tilskudd til slått av areal, tilskudd til beitedyr, tilskudd til restaurering, eller tilskudd til felles tiltak m.m.

Ved utlysning av tilskuddsmidler skal kommunen også opplyse om «det er avsatt midler til dekning av felles tiltak». Forskriften gir kommunen anledning til å søke om midler til felles tiltak. Et felles tiltak kan skje i regi av kommunen eller ved at et grunneierlag eller noen grunneiere/drivere går sammen om en søknad. Man ser for seg at det i planleggingsprosesser går frem hvilke behov det er for slike felles tiltak. Dersom felles tiltak er ønskelig og kommunen søker, må kommunene selv stå som prosjekteier. Alle tildelinger av tilskuddsmidler skal fastsettes gjennom vedtak, og kommunen skal fatte vedtak, også i de sakene den selv står som prosjekteier og det er søkt om tilskudd til dekning av felles tiltak. Ved en slik formalisert søknadsprosess blir kommunenes vedtak og prioriteringer transparente og etterprøvbare. Ved at kommunen opplyser om disse vedtakene vil søkerne få informasjon om hvilke tiltak kommunen har avsatt til felles tiltak for området.

§ 3 første ledd innebærer at alle søknader skal vurderes opp mot hverandre etter utløpet av en søknadsfrist. Det er kommunen som fastsetter søknadsfrist, jf. § 4, og forskriften gir anledning til ulike søknadsfrister, for eksempel kan det tenkes at kommunen lyser ut en pott til felles tiltak først.

Begrepet «felles tiltak» er nytt i forskriften. Dette kan eksempelvis være tiltak som prosessmidler, dekning av reisekostnader for eksterne deltakere, møter/kurs, utarbeiding av planer etc. Begrepet i seg selv er ikke entydig, og kommunene er dermed gitt et visst skjønnsrom. En avgjørelse om tilskudd til dekning av felles tiltak skal uansett fattes i tråd med forskriftens formål i § 2 og i samsvar med § 3, som vil være styrende for tolkningen. Etter direktoratenes vurdering fremstår det som klart at tilskuddet ikke skal benyttes til kommunens administrering av ordningen og at administrasjonsutgifter som lønn, kommunale reiseutgifter og liknende utgifter ikke kan innfortolkes som dekningsverdige.

Etter § 3 annet ledd er det fastsatt at kommunen kan innvilge tilskudd blant annet i samsvar med «målsettinger i eventuelle planer for området». Alle områdene skal ha en overordnet forvaltningsplan/områdeplan. I tillegg kan det være behov for tiltaksplaner, skjøtselsplaner, vedlikeholdsplaner ol. for hele området eller for noen tiltak innenfor området. Både ny og gammel forskrift bruker det generelle begrepet «planer». De nevnte planene har ikke et entydig innhold i de ulike områdene, og omtalen av de ulike planene går gjerne litt om hverandre. Det er derfor vist til det generelle begrepet «planer» slik at forskriften kan favne de planer som er *relevante*.

Områdeplanen/forvaltningsplanen bør ligge på kommunens nettside. Det bør informeres om planene for området i forbindelse med utlysning av tilskudd.

Etter ny § 3 tredje ledd er listen over tiltak som kan innvilges tilskudd i hovedsak den samme som etter gammel forskrift. Det ble foreslått to nye tiltak i forslag til ny forskrift, som ble fastsatt. Disse to tiltakene er kartlegging og dokumentasjon av landskapsverdier og kartlegging og dokumentasjon av behov for skjøtsel og sikring av natur- og kulturminneverdier. Til de to nye tiltakene kan det være viktig at tilskudd gis med vilkår om aktuell kartleggings- eller registreringsmetode samt hvordan lagring og tilgjengeliggjøring av data skal sikres.

I strekpunktet «tilrettelegging for ferdsel og friluftsliv» ble begrepet «friluftsliv» tatt inn i ny forskrift.

§ 3 fjerde ledd inneholder prioriteringskriterier og er nytt i forskriften. Bestemmelsen angir at kommunen skal legge vekt på i hvilken grad kostnadene står i forhold til tiltakets mål og antatte effekt når de vurderer hvilke søknader og tiltak som skal prioriteres. Kommunen skal også legge vekt på om tiltaket inngår i et målrettet og langsiktig arbeid som fremmer formålet med tilskuddsordningen. Departementene presiserer at målsettinger i relevante planer ikke er nødvendig å ha med som et eget punkt under prioriteringskriterier, da det vil inngå i annet strekpunkt i «målrettet og langsiktig arbeid».

I § 3 siste ledd er nytt og innebærer at kommunen skal innhente nødvendig kunnskap om landbruk, natur og kulturminner før vedtak om tildeling av tilskudd. Hensikten med bestemmelsen er å bidra til kvalitetssikring av faktagrunnlaget for kommunens vedtak. Bestemmelsen legger ikke føringer på hvordan kommunen skal innhente informasjonen. Slik bestemmelsen er utformet, vil det i stor grad være opp til kommunen å vurdere hva som anses som nødvendig kunnskap ut fra en skjønnsmessig vurdering.

Avtaler i gammel forskrift

I gammel forskrift § 3 er det vist til at tilskudd kan innvilges i samsvar med «eventuelle avtaler mellom søker og Fylkesmannen». Dette er ikke videreført i ny forskrift. Før ordningene fikk forskrift, i perioden 2009-2017, var frivillige avtaler sentralt for satsingen. Avtalene ble inngått mellom staten ved fylkesmannen og den enkelte grunneier. En avtale

kunne omfatte årlig skjøtsel av et areal eller en eiendom. Det ble utarbeidet en mal for disse avtalene i 2009, som blant annet omfatter: formål, avgrensning av området avtalen gjelder for, økonomisk godtgjørelse og vilkår, arbeidsfrist samt rapportering og kontroll. I tillegg omfatter avtalen mulighet for avtalerevisjon. Bestemmelser om mislighold, oppsigelse og opphør, overdragelse og tvist omfattes også av avtalen.

I praksis har de fleste av de første 22 områdene brukt avtaler som verktøy i tilskuddsforvaltningen for de årvisse tiltakene, men i noen områder har bruken av midlene bare vært forankret i forvaltningsplan/områdeplan, søknader og enkeltvedtak. Etter at ordningen ble forskriftsfestet, skjer den rettslige reguleringen gjennom forskrift og vi ser derfor ikke behov for at det skal inngås nye privatrettslige avtaler.

Forholdet til allerede inngåtte avtaler

Så vidt direktoratene har oversikt over kan avtalene, utarbeidet av de enkelte fylkesmannsembetene, ha ulike bestemmelser om avtalerevisjon og opphør. Ved oppgaveoverføringen vil det være viktig at kommunene får overført tidligere inngåtte avtaler som ikke har opphørt. Direktoratene presiserer at selv om forskriften ikke har med avtalene lenger som et moment i tilskuddsvurderingen, så betyr ikke dette at avtalene ikke kan tillegges vekt.

Det er viktig å informere om at de som har avtaler som fremdeles løper, også må sende inn søknad om tilskudd.

Der hvor det foreligger en inngått avtale som ikke er opphørt, bør det tas som et utgangspunkt at denne gjelder etter sitt innhold, også etter oppgaveoverføringen fra fylkesmannen til kommunen. Direktoratene er av den oppfatning at det bør gjøres en gjennomgang av avtalene for å vurdere opphør av avtalen. Der hvor avtalene er oppsigelige, kan forvaltningen med de tidsfrister som følger si opp avtalen. Det er viktig at man begrunner oppsigelsen med momenter som nevnt nedenfor. Det anbefales at forvaltningen har en dialog med avtaleparten i forkant, slik at det ikke oppstår misforståelser.

Der avtalen ikke er oppsigelig, tilsier avtaleprinsippet at gjeldende avtale kan opphøre ved avtale om dette. Et forslag til avtaleparten om opphør av samarbeidsavtalen kan være en løsning. I denne begrunnelsen må det fremkomme hva som var hensikten med at avtalene ble inngått. Videre vil det være viktig å fremheve at forvaltningen anser at avtalene, etter innføringen av forskriften, er overflødige. Formålet med opphør av avtalene er en forenkling og en forutsigbarhet. Videre bør det belyses problematikk for forvaltningen med både et forvaltningsrettslig lovverk og en privatrettslig avtale som i stor grad er overlappende. I det enkelte forslag anser Landbruksdirektoratet det som vesentlig at forvaltningen vurderer innholdet i avtalen opp mot forskriften og relevante planer som ligger til grunn for området. Poenget vil være å belyse at innholdet i avtalen skal være ivaretatt i regelverket.

Dersom det foreligger uoppsigelige avtaler hvor innholdet ikke kan sies å være dekket av regelverket, stiller det seg annerledes. Det er uansett et viktig hensyn at man fortsatt ønsker et godt og langsiktig samarbeid med grunneierne/driverne, og at disse er motiverte til å planlegge og utføre tiltak som tidligere, for å ivareta formålet med ordningene. Her kan det være at man i første omgang må sikre at avtalens innhold blir ivaretatt gjennom planer for området. Landbruksdirektoratet er av den oppfatning at for disse avtalenes vedkommende, må man uansett ta en nærmere vurdering i det enkelte tilfelle.

§ 4. Krav til søknad og søknadsfrist

Søknad om tilskudd skal sendes til kommunen på søknadskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet. Kommunen setter søknadsfrist. I de tilfeller det utvalgte området strekker seg over flere kommuner, skal søknaden sendes den kommunen som har ansvaret for å behandle søknader i det aktuelle området.

Kommunen kan kreve at det legges ved:

- kart som viser hvor tiltaket skal gjennomføres*
- bilder av arealet eller objektet før tiltaket settes i gang*
- skriftlig tillatelse for gjennomføring av tiltaket fra eier og eventuelle rettighetshavere.*

Kommunen kan sette ytterligere krav til søknadens innhold.

Mangelfulle søknader kan avvises.

§ 4 første ledd fastslår at søknad om tilskudd skal sendes til kommunen, og at søker skal bruke søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet. Bestemmelsen må ses i sammenheng med at det er utarbeidet en ny digital løsning for søknads- og saksbehandling (Agros).

Forskriften fastslår at det er obligatorisk for søker å bruke fastsatte søknadsskjema. Søker logger seg på gjennom ID-porten/Altinn, fyller ut søknad og sender den inn elektronisk. Søknadsskjemaet inneholder felter som søker systematisk må gå igjennom og fylle ut. Søker må gi opplysninger som angitt i det elektroniske søknadsskjemaet. Dette anses nødvendig for at kommunen skal få et godt beslutningsgrunnlag for sin vurdering av søknaden. Det er ulike krav til innhold i søknad om tilskudd til drift/årlig tiltak og tilskudd til engangs-/investeringstiltak.

Det er kommunen som setter søknadsfrist. Kommunen har hjemmel til å sette ulike søknadsfrister, og det vises til kommentarer om dette inn under § 3. I § 4 første ledd siste setning er det presisert *hvor* søknaden skal sendes for det tilfelle at det utvalgte kulturlandskapsområdet/verdensarvområdet strekker seg over flere kommuner. Det er lagt inn i søknads- og saksbehandlersystemet at søknaden automatisk sendes til riktig kommune når søker legger inn i hvilket område tiltaket skal gjennomføres i. Det vises til § 7 for mer om dette siste.

§ 4 annet ledd eksemplifiserer hva kommunen kan kreve av dokumentasjon som legges ved søknaden. Kommunen må foreta en vurdering av hva som anses nødvendig for den enkelte søknad. Kommunen kan også kreve annen type dokumentasjon dersom det anses nødvendig. Dette fremkommer også av § 4 tredje ledd. Det bør fremkomme i utlysningen av tilskuddet hvilken dokumentasjon kommunen krever vedlagt. For de fleste tiltakene som skal utføres på et areal vil det eksempelvis være nødvendig at det legges ved kart for å vise hvor tiltaket skal gjennomføres. I forskriften er det imidlertid ikke et obligatorisk krav om kart ettersom det kan være tiltak hvor kart ikke er relevant, f.eks. søknad om tilskudd til utarbeiding av planer, dekning av kostnader til arrangementer o.l.

§ 4 siste ledd fastsetter at mangelfulle søknader kan avvises. Dette gjelder dersom vesentlige deler av skjemaet ikke er utfyllt. Dersom søknaden inneholder mangler mv., gjelder ellers forvaltningsloven § 11 fjerde ledd andre og tredje punktum.

§ 5. Frist for gjennomføring

Frist for gjennomføring av tiltak er 3 år fra tilskudd ble innvilget, med mindre kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelsen av søknaden. Kommunen kan etter søknad forlenge gjennomføringsfristen dersom dette er nødvendig for å få gjennomført tiltaket, men ikke ut over fem år fra tilskuddet ble innvilget.

§ 5 første setning gir tilskuddsmottaker en generell frist for gjennomføring av tiltak innen tre år fra tilskudd ble innvilget. Dette gjelder ikke der kommunen har satt en kortere frist ved innvilgelse av søknaden. For mindre og enklere tiltak kan det være hensiktsmessig at kommunen fastsetter kortere frist. I vedtaket skal det settes dato for gjennomføringsfrist. Agros er innrettet slik at gjennomføringsfrist og frist for sluttrapportering er sammenfallende, i tråd med forskriften.

§ 5 annen setning gir kommunen, etter søknad fra tilskuddsmottaker, hjemmel til å forlenge gjennomføringsfristen, dog ikke ut over fem år fra tilskudd ble innvilget. Fem år er en absolutt gjennomføringsfrist. Kommunen kan etter søknad fra tilskuddsmottaker forlenge fristen etter bestemmelsen der «dette er nødvendig for å få gjennomført tiltaket». Denne vurderingen er endret fra gammel forskrift, hvor fylkesmannen etter fritt skjønn kunne forlenge gjennomføringsfristen. Det kan for eksempel være sykdom, mangel på kvalifiserte håndverkere, forsinkede planprosesser i kommunen e.l. som skyldes at tilskuddsmottaker er forsinket i gjennomføringen og har behov for å få forlenget gjennomføringsfristen.

Om tiltaket ikke er gjennomført innen den fastsatte fristen, faller tilskuddet bort. Hvis ikke tilskuddsmottakeren følger opp fristen, skal tilskuddet inndras. Saksbehandlingssystemet Agros har støtte for automatisk inndragning av tilskudd etter at fristen er utløpt.

Dersom tiltaket ikke er igangsatt innen tre år, anbefaler vi at kommunen henstiller til at det søkes på nytt, fremfor å gi utsatt arbeidsfrist.

§ 6. Rapportering og utbetaling

Mottaker av tilskudd skal rapportere om måloppnåelse og bruken av tilskuddet slik skjema fastsatt av Landbruksdirektoratet angir. Rapporteringen skal skje til kommunen innen fristen fastsatt i vedtaksbrevet.

Utbetaling av tilskudd skjer etter skriftlig anmodning til kommunen. Deler av tilskudd kan utbetales etter hvert som søkeren godtgjør framdrift i gjennomføring av tiltaket og kommunen har godkjent rapporteringen. Minst 25 % av tilskuddet holdes tilbake inntil tiltaket er fullført og sluttrapporteringen er godkjent.

Nærmere krav til rapporteringen og utbetaling kan gis i vedtaksbrevet.

Bestemmelsen angir at det er krav om rapportering. § 6 første ledd første setning fastslår at tilskuddsmottaker skal rapportere om måloppnåelse og bruken av tilskuddet slik skjema angir. Ved at bestemmelsen viser til skjema, vil kravene til rapportering følge av rapporteringsskjemaet.

De standardiserte rapporteringsskjemaene det vises til i bestemmelsen foreligger ikke per dags dato. Landbruksdirektoratet vil våren 2020 lansere en ny løsning i Agros for at tilskuddsmottaker kan sende utbetalingsanmodning via Altinn. I den forbindelse vil det bli utarbeidet standardiserte, men ordningsspesifikke, rapporteringsskjema for delutbetaling og sluttutbetaling som kan sendes inn elektronisk. Tilskuddsmottaker må fylle ut rapporteringsskjemaene og legge ved som vedlegg ved anmodning om utbetaling.

Rapporteringsskjemaene i Agros skal hensynta at det er ulikt behov for rapportering ved tilskudd til drift/årlig tiltak og tilskudd til engangs-/investeringstiltak. Innholdet i kravene til rapporteringen vil dermed variere ut fra hva som anses nødvendig.

Landbruksdirektoratet vil komme tilbake med mer informasjon når skjema for rapportering og løsning for utbetalingsanmodning i Agros er klar. **Inntil dette er på plass må kommunen sørge for at det før utbetaling av tilskudd sendes inn skriftlig dokumentasjon fra tilskuddsmottaker på at tiltaket er gjennomført i henhold til vilkår gitt i vedtaksbrev.**

§ 6 første ledd annen setning sier at tidspunktet for rapporteringen skal skje innen fristen fastsatt i vedtaksbrevet.

§ 6 annet ledd omtaler at utbetaling skjer etter skriftlig anmodning til kommunen. Saksbehandlingssystemet Agros vil som beskrevet ovenfor få en funksjon for utbetalingsanmodning som skal gjøre dette mer effektivt og brukervennlig for tilskuddsmottaker og saksbehandler. Tilskuddsmottaker kan anmode om å få utbetalt deler av tilskuddet etter hvert som han viser til framdrift i gjennomføringen av tiltaket, forutsatt at kommunen har godkjent rapporteringen. Bestemmelsen angir ikke krav til hvor stor del av tiltaket som må være gjennomført utover dette. Kommunen må ta en skjønnsmessig vurdering. Siste setning angir at minst 25 % av tilskuddet skal holdes tilbake inntil tiltaket er fullført og sluttrapporteringen er godkjent.

§ 6 siste ledd fastslår at kommunen kan sette nærmere krav til rapportering og utbetaling i vedtaksbrevet. Det er svært viktig at kommunen skriver hvilke krav til rapportering og utbetaling som gjelder for tilskuddet, med andre ord hvilke vilkår som ligger til grunn for tildelingen av tilskudd.

§ 7. Myndighet og klage

Kommunen fatter vedtak etter denne forskriften. I de tilfeller det utvalgte området strekker seg over flere kommuner, skal de aktuelle kommunene avklare hvilken kommune som skal behandle søknader. Fylkesmannen fatter vedtak når det søkes om tilskudd til tiltak på eiendommer som kommunen eier eller drifter. Når fylkesmannen fatter vedtak, har fylkesmannen samme myndighet som kommunen etter bestemmelsene i denne forskriften.

Vedtak kan påklages etter bestemmelsene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kap. VI. Klage på vedtak fattet av kommunen skal avgjøres av fylkesmannen. Klage på vedtak fattet av fylkesmannen skal avgjøres av Landbruksdirektoratet.

Klagen forelegges natur- og kulturminneforvaltningen for eventuell uttalelse før vedtak treffes dersom tiltaket berører deres ansvarsområder.

Det er kommunen som er vedtaksmyndighet etter forskriften, med unntak av der fylkesmannen er vedtaksmyndighet. Kommunen er også vedtaksmyndighet der kommunen selv søker tilskudd til dekning av felles tiltak i området. Fylkesmannen er vedtaksmyndighet når det søkes om tilskudd til tiltak på eiendommer som kommunen eier eller drifter, jf. § 7 første ledd tredje setning. Det vurderes at kommunen ikke har noen egeninteresse i saker som gjelder felles tiltak i området, i motsetning til saker der kommunen er eier eller drifter av en eiendom. Videre legges det vekt på at forvaltningsansvaret skal overføres fra fylkesmannen til kommunen, slik at kommunen skal være vedtaksmyndighet i første instans så langt dette er hensiktsmessig.

Det er tatt inn en ny andre setning som presiserer kommunenes ansvar for å avklare søknadsbehandlingen. Det er behov for å fastsette at det er én kommune som skal behandle søknadene også der hvor det Utvalgte kulturlandskapet eller verdensarvområdet strekker seg over flere kommuner. Ut fra hensynet til å sikre en helhetlig forvaltning er det viktig at kommunene samordner alle søknader under ett for området. Dette vil være viktig for å evne å se verdiene og tiltakene i sammenheng, i og med at tildelingen av midler skjer fra potten avsatt til området som sådan. Bestemmelsen innebærer at de aktuelle kommunene som forvalter et område i felleskap, sammen må bli enige om hvilken kommune som har ansvaret for å behandle søknader. Gjennom å gi én kommune ansvar for tildeling av midler til tiltak gis også denne kommune ansvar for å sørge for koordinering, helhetlig planlegging og innspill til budsjett og rapportering om gjennomføring av tiltak i området. På denne måten kan forvaltningsmyndighetene prioritere formålstjenlig og den enkelte søker i samme området oppleve lik praktisering av reglene.

Direktoratene har notert seg at ansvaret allerede er avklart for eksisterende områder, men bestemmelsen vil være viktig for ev. nye områder som kommer til.

§ 8. Opplysningsplikt og kontroll

Kommunen kan føre kontroll med at vilkår for utbetaling av tilskudd er oppfylt. Kommunen kan foreta stedlig kontroll.

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen finner nødvendig for å kunne kontrollere at bruken av tilskuddsmidlene er i tråd med forutsetningene, herunder bokføring og korrespondanse som vedkommer tilskuddet.

Når Fylkesmannen treffer vedtak etter § 7 første ledd, har de samme myndighet som kommunen etter § 8 første og andre ledd.

Når Fylkesmannen eller Landbruksdirektoratet behandler en klage over vedtak om tilskudd, har de samme myndighet som kommunen til å innhente opplysninger og foreta stedlig kontroll etter § 8 første og andre ledd.

Bestemmelsen i § 8 ble endret samtidig som § 9 ble innført ved fastsettelsen av forskriften. Disse endringene var ikke en del av høringsforslaget.

For å tydeliggjøre at det er kommunen som er den instans som skal kontrollere enkeltsaker i forbindelse med vedtak og utbetaling, er kommunens hjemmel for kontroll presisert i først ledd. Søkers plikt til å gi opplysninger som kommunen finner nødvendig for å kontrollere bruken av tilskuddsmidlene fremgår av andre ledd. Av tredje ledd fremgår det at dersom fylkesmannen fatter vedtak som første instans, har de tilsvarende hjemmel for kontroll som kommunen. I forbindelse med klagebehandling har fylkesmannen og Landbruksdirektoratet tilsvarende hjemme for kontroll som kommunen, jf. fjerde ledd.

Ny § 8 angir dermed at kontrollmyndigheten i enkeltsaker følges ad av vedtaksmyndigheten. En språklig forståelse av § 8 innebærer at fylkesmannen etter forskriften ikke har hjemmel for kontroll overfor den enkelte tilskuddsmottaker i saker hvor de ikke har fattet vedtak.

Dette er en endring sammenlignet med gammel kontrollbestemmelse, § 9, hvor det lå en generell kontrollmyndighet, også til overordnet nivå, til å kontrollere at utbetaling av tilskudd er i tråd med forutsetningene.

§ 9. Kontroll med kommunen som tilskuddsforvalter

Ved kontroll med kommunens forvaltning av tilskuddsordningen kan Landbruksdirektoratet foreta stedlig kontroll hos tilskuddsmottaker og innhente nødvendig dokumentasjon.

Denne bestemmelsen er ny og ble tatt inn ved fastsettelsen av forskriften. Departementene omtaler i vedlagt brev i denne forbindelse: «[e]ttersom overføringen av oppgaven med å forvalte tilskuddsordningen er gitt kommunen ved delegasjon, jf. jordlova § 3 andre punktum, har departementet eller den de bemyndiger kontrolladgang overfor kommunen som forvalter av tilskuddet. Det kan i den forbindelse være behov for hjemmel for å innhente dokumentasjon eller gjøre stedlig kontroll hos tilskuddsmottaker. Slik hjemmel er inntatt i § 9.»

§ 10. Omgjøring og tilbakebetaling

Tilskudd som ikke er brukt i samsvar med tildelingsvedtaket kan kreves tilbakebetalt.

Vedtak om innvilget tilskudd kan omgjøres og utbetalt tilskudd kan kreves tilbakebetalt dersom det avdekkes forhold som er i strid med det som er forutsatt ved innvilgning av tilskuddet.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i [lov 17. desember 1976 nr. 100](#) om renter ved forsinket betaling m.m

Denne bestemmelsen er en videreføring av bestemmelsen i gammel forskrift.

Overgangen fra fylkesmannen til kommunen om oppgaveoverføringen

Forskriften er fastsatt og virker fra 1. januar 2020. Forskriften inneholder ikke overgangsbestemmelser. Kommunen er vedtaksmyndighet fra dette tidspunkt, og fylkesmannen er klageinstans.

Det vil være saker hvor fylkesmannen i tiden før 31.12.2019 har fattet vedtak. Dette kan gjelde både tilskudd til tiltak som er innvilget eller avslått og klagefristen ikke har gått ut per 31.12.2019, samt vedtak i førsteinstans som gjelder flerårige tiltak.

Direktoratene legger til grunn at alle saker hvor fylkesmannen har fattet vedtak, og hvor klagefristen har utløpt, så anses saken endelig avgjort etter dagens forskrift. Spørsmålet blir imidlertid hvilken instans som faktisk skal følge opp det endelige vedtak i slike pågående saker. Det er mest i tråd med forskriftens myndighetsoverføring at kommunen overtar ansvaret for oppfølging av disse sakene – typisk vedtak med flerårige frist for gjennomføring og rapportering. Kommunen sørger for utbetaling, oppfølging av rapporteringskrav mv. Dette vil være ryddig, idet ny forskrifts bestemmelser om hvem som har myndighet etter forskriften følges opp umiddelbart.

Når det gjelder saker hvor fylkesmannen i 2019 har fattet vedtak om å avslå tilskudd, og saken påklages, må klagesaken behandles av Landbruksdirektoratet. Dette for å sikre forvaltningslovens krav om reell to-instansbehandling av klagen. Vedtaket må fattes etter gammel forskrift i disse tilfellene. Når endelig vedtak er fattet, blir det kommunen som faktisk følger opp vedtaket.

Praktiske konsekvenser for kommunene og fylkesmannen - detaljer

«Gamle saker», dvs. åpne, uavsluttede saker som står i ansvar i utbetalingssystemet Saturn, ble overført til Agros ved årsskiftet. Kommunen får ansvar for disse «gamle sakene». Det ligger begrenset med saksopplysninger i Saturn. Dette innebærer at kommunene må få tilsendt saksdokumenter som vedtaksbrev, gjeldende avtaler o.a. i disse sakene fra fylkesmannen. Søknader og vedtak i «gamle» saker ligger i arkiv hos fylkesmannen, men ikke i Saturn, og blir derfor heller ikke overført i Agros.

På «gamle saker» som har arbeidsfrist nært forestående, har Landbruksdirektoratet i Agros satt ny frist til 1. april 2020. Dette for å forhindre at saker avsluttes før kommunen har fått veiledning av fylkesmannen og roller er tildelt i saksbehandlersystemet.

Mer om oppgavene

Landbruksdirektoratet er ansvarlig for regelverket knyttet til ordningene og for oppfølging av de økonomiske virkemidlene. Landbruksdirektoratet legger opp til en ordinær arbeidsflyt, der regional forvaltning videreformidler informasjon til kommunal forvaltning, som igjen har nærmest kontakt med grunneiere og drivere. Regional forvaltning får dermed fortsatt en sentral rolle i dette arbeidet i kraft av sin rolle som kompetansesenter og veileder for kommunen.

Som overordnet myndighet skal fylkesmannen kontrollere kommunens forvaltning jf. *Reglement for økonomistyring i staten*. I henhold til *Virksomhets- og økonomiinstruks* punkt 5.1.10.8 skal fylkesmannsembetene «veilede og følge opp kommunene i forvaltningen av økonomiske virkemidler og regelverk knyttet til foretakets inntekter og velferd, og påse at forvaltningen skjer i samsvar med overordnede nasjonale føringer».

Landbruksdirektoratet vil i samarbeid med Miljødirektoratet og Riksantikvaren tildele økonomisk ramme basert på årlig rapportering og budsjettinnspill fra fylkesmennene. Rammen vil i 2020 bli tildelt i supplerende tildelingsbrev til fylkesmannen fra KMD, som sendes ut i februar. Tildelingsbrevet vil inneholde føringer knyttet til midlene og fylkesvis ramme som fylkesmannen skal viderefordre til de kommunene som har fått forvaltningsansvaret for Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene. Fylkesmannen skal sende tildelingsbrev til kommunene med føringer for bruk av midlene, samt fordele rammen i Agros til kommunen som har fått forvaltningsansvaret for områdene.

Det vil ikke være anledning til å fatte nye vedtak i Agros før fordelingen av rammer er utført.

Søknadsprosessen for behandling av tilskudd er digital. Søknadsskjema i Altinn vil bli gjort tilgjengelig for søkere 6. februar 2020. På Landbruksdirektoratets nettside vil det bli lagt ut informasjon om hvordan søker får tilgang til elektronisk søknadsskjema inkludert lenker til skjema, regelverk og annen nyttig informasjon til søker. Denne informasjonen bør også ligge på kommunens nettside.

Saksbehandlersystemet Agros skal brukes av saksbehandlere i kommunen, fylkesmannen og Landbruksdirektoratet. Direktoratet arrangerer et seminar om overføring av oppgaver og opplæringskurs i Agros for kontaktpersoner hos fylkesmannen 23. januar.

Fylkesmannen skal være kompetansesenter for kommunene. Fylkesmannen vil derfor iverksette opplæringstiltak for kommunene i forbindelse med overføring av oppgaver.

Tekniske spørsmål til søknads- og saksbehandlersystemet kan sendes til:
support@landbruksdirektoratet.no

På vegne av Landbruksdirektoratet, Riksantikvaren og Miljødirektoratet

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Aud-Ingrid Krefting
seksjonssjef

Vibeke Godal
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:

Agder fylkeskommune	Pb 788 Stoa	4809	ARENDAL
Alstadhaug kommune	Rådhuset	8805	SANDNESSJØEN
Aremark kommune	Rådhuset	1798	AREMARK
Farsund kommune	Pb 100	4552	FARSUND
Frosta kommune	Pb 24	7633	FROSTA
Fylkesmannen i Agder	Pb 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Innlandet	Pb 987	2604	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Pb 2520	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Pb 1405	8002	BODØ
Fylkesmannen i Oslo og Viken	Pb 325	1502	MOSS
Fylkesmannen i Rogaland	Pb 59	4001	Stavanger
Fylkesmannen i Troms og Finnmark	Statens hus	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Trøndelag	Pb 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Vestfold og Telemark	Pb 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Vestland	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Færder kommune	Pb 250 Borgheim	3163	NØTTERØY
Giske kommune	Valderhaug 4	6050	VALDERØY
Grue kommune	Pb 94	2261	KIRKENÆR
Hjartdal kommune	Saulandsvegen 414	3692	SAULAND
Hole kommune	Viksveien 30	3530	Røyse
Innlandet fylkeskommune	Postboks 4404 Bedriftsenteret	2325	HAMAR
Kongsvinger kommune	Pb 900	2226	KONGSVINGER
Kragerø kommune	Pb 128	3791	KRAGERØ
Kvinnherad kommune	Rosendalsvegen 10	5470	ROSENDAL
Kvæfjord kommune	Bygdeveien 26	9475	BORKENES
Kåfjord kommune / Gáivuona Suohkan	Pb 74	9148	OLDERDALEN
Leka kommune	Leknesveien 67	7994	LEKA
Lierne kommune	Heggvollveien 6	7882	NORDLI
Luster kommune	Rådhusvegen 1	6868	GAUPNE
Lærdal kommune	Pb 83	6886	LÆRDAL
Midtre Gauldal kommune	Rådhuset - Rørøveien 11	7290	STØREN
Moss kommune	Pb 175	1501	MOSS
Møre og Romsdal fylkeskommune	Pb 2500	6404	MOLDE
Nannestad kommune	Teiealleen 31	2030	NANNESTAD

Mottakere:

Nord-Aurdal kommune	Pb 143	2901	FAGERNES
Nordland fylkeskommune	Fylkeshuset	8048	BODØ
Oppdal kommune	Inge Krokannsveg 2	7340	OPPDAL
Os kommune i Hedmark	Rytrøa 14	2550	OS I ØSTERDALEN
Oslo fylkeskommune	Pb 1200 Sentrum	0107	OSLO
Oslo kommune	Rådhuset	0037	OSLO
Osterøy kommune	Rådhusplassen	5282	LONEVÅG
Porsanger kommune	Pb 400	9712	LAKSELV
Ringerike kommune	Pb 123 Sentrum	3502	HØNEFOSS
Ringsaker kommune	Pb 13	2381	BRUMUNDDAL
Rogaland fylkeskommune	Pb 130 Sentrum	4001	STAVANGER
Røst kommune	Røstlandveien 37	8064	RØST
Sogndal kommune	Pb 153	6851	SOGNDAL
Stad kommune			
Stavanger kommune	Pb 8001	4068	STAVANGER
Steigen kommune		8283	LEINESFJORD
Suldal kommune	Eidsvegen 7	4230	SAND
Sunndal kommune	Pb 94	6601	SUNNDALSØRA
Sørfold kommune	Rådhuset	8226	STRAUMEN
Sør-Varanger kommune	Pb 406	9915	KIRKENES
Troms og Finnmark fylkeskommune	Postboks 701	9815	VADSØ
Trøndelag fylkeskommune	Pb 2560 - Fylkets hus	7735	STEINKJER
Tvedestrand kommune	Pb 38	4901	TVEDESTRAND
Ullensvang kommune	Sandvikevegen 11	5780	KINSARVIK
Valle kommune	Pb 4	4746	VALLE
Vestfold og Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Vestland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	BERGEN
Vestre Slidre kommune	Slidrevegen 16	2966	SLIDRE
Viken fylkeskommune	Pb 220	1702	SARPSBORG
Volda kommune	Stormyra 2	6100	VOLDA
Vågå kommune		2680	VÅGÅ
Våler kommune i Solør		2436	VÅLER I SOLØR
Ørland kommune	Pb 401	7130	BREKSTAD
Ørsta kommune	Dalevegen 6	6153	ØRSTA
Ål kommune	Torget 1	3570	ÅL
Åsnes kommune		2270	FLISA

Kopi til:

Landbruks- og matdepartementet	Pb 8007 Dep	0030	OSLO
Miljødirektoratet	Pb 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Riksantikvaren	Pb 8196 Dep	0034	OSLO

Vedlegg:

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarv, områder jan 2020

Brev fra KMD og LMD - Forskrift om UKL og VA fastsatt 1.1.2020